

Biskop Tor Singsaas, kronikk i regionaviser mars 2011:

Barna

Vi merker en forsterket oppmerksomhet omkring barn og barns oppvekstvilkår. Og det er betimelig. Det skyldes nok ikke minst de tragiske og sjokkerende barnevernsakene vi er blitt kjent med de siste dagene og ukene. Vi kan for lett etablere distanse til at barn har det vanskelig, og plassere ansvaret for dette hos foreldre og omsorgspersoner som har sviktet, og hos barnevernsmyndigheter og fagfolk. Men flere perspektiv bør løftes fram.

For det kan og handle om oss voksne, og om hvordan vi ser på, og møter barn i det daglige? Og da ikke bare våre egne, men også nabobarna og andre barn vi omgås.

Vi utfordres til å være oppmerksomme på de barna vi ser og møter, og tenke over hvordan de egentlig har det. Noen fagfolk kaller dette å utvikle en positiv ”oppdagelses- og oppmerksomhets-kompetanse” hos seg selv i forhold til den som har det vanskelig. Ikke bare i forhold til barn, men også til voksne. Men dette fordrer selvsagt at en har trygghet på egne og andres grenser. Det handler om respekt og varhet for den andre.

Halldis Moren Vesaas har et nydelig dikt om sin bestefar John Svendsen Moren som hun har kalt ”**Goffa**”;

”Han var kårkall. Avsett? Til overs? I vegen? Ein gretten gubbe som ergra seg over alt ungfolket gjorde? Å nei: Ikkje han. Han var i sving tidleg og seint, åleine eller i ein arbeidsgjeng. Lett på foten, lett i skrotten, med gløgge auge og mangkunnige hender. Alt i kring seg visste han å nytte ut.”

Hun minnes sin farfar som tok imot livet, levde, og ga det videre til andre. Han var barnas yndling, også nabobarnas. Han hadde et fang til alle. Hun avslutter diktet med et visdomsord som godt kan lyde som oppfordring til oss;

” Alltid var han til stades for oss onga. Og alltid til stades med heile seg i sine mangfaldige gjeremål. Han levde i ei tid som var den rette for han. Eg trur han var ein lukkeleg mann ”

Her i Trøndelag er vi opptatt av vanlig folkeskikk. Vi hilser på hverandre når vi møtes. Dette gjelder og barna. Vi voksne går foran som gode eksempler. Vi har øyne for barna. Også de som ikke er våre egne? Når en voksen hilser og sier hei til naboungen i det en går forbi, er det som en utstrakt hjelpende hånd! Hvilket håp får ikke det barn som merker at en voksen bryr seg, og som ser og tar ansvar når noe særlig står på? Det ligger et sterkt håp i at et voksent medmenneske viser en oppmerksomhet! Et barn glemmer aldri slike opplevelser. De blir gjemt hos oss som ”gyldne minner”.

”Barn lider i stillhet under systemsvikt”, sier barneombud Reidar Hjermand. ”Det er vesentlige mangler i sikkerhetsnettet rundt barn. Barn opplever mobbing, seksuelle overgrep, omsorgssvikt. Sikkerhetsnettet bør bestå av alle, fra skole og barnevern til bestemor, naboen og venner av familien”, sier Hjermand.

Halldis Moren Vesaas sa om ”han Goffa” ” *Alltid var han til stades for oss onga. Alltid til stades med heile seg.* ” Hva var ikke han, - også for ”nabo-ongan”? Han brydde seg tydeligvis- ikke som kontrollør, men ved å inkludere i alt det rare og spennende han kunne med ”heile seg”. Dette er en utfordring for oss som voksne, - som medmennesker for barna, - også andres barn.

Mange investerer mye i sine barn. Det hører så absolutt også med. Foreldre, besteforeldre, naboer og venner står for en utbredt hente- og bringe-tjeneste fra sted til sted, fra aktivitet til aktivitet, for at barna skal få det best mulig i oppveksten. Mange gjør en betydelig frivillig innsats i menighet, idrettsslag, skolekorps og speider og med mange andre tiltak i lokalsamfunnet, for at egne og andres barn og unge får leve og utvikle seg til ”likandes” mennesker og medmennesker.

Fattigdom i Norge

Men ikke alle barn og voksne har denne muligheten. Ikke minst i dette ser vi en stor forskjell mellom fattige og rike i vårt land. Fattigdommen i Norge er til dels sterkt underkommunisert. Mange voksne og barn kan ikke delta i det sosiale liv slik som beskrevet ovenfor. For det meldes om et ikke ubetydelig fattigdomsproblem her i landet, som ikke minst rammer barna sterkt. De som opplever fattigdom på egen kropp, kjenner smerten enda dypere når forskjellen er så synlig, også i det offentlige rom. Det er lett å tenke at fattigdom her i landet er selvforskyldt. Det er ubarmhjertig og ikke sant. Et land og et folk som har som bærende grunnverdi likhet og solidaritet, kan ikke leve med slike forskjeller mellom mennesker, materielt sett.

De barna som er rammet av fattigdom, får ikke oppleve det andre barn får oppleve, og blir på mange vis satt utenfor fellesskapet med venner. Dette er en utfordring for samfunnet, og engasjerer også den enkelte av oss. Hva med naboungen som aldri får muligheten til å være sammen med de andre barna på det som skjer etter skoletid?

Respekt for grenser

I lys av de tragiske mediaoppslagene om barn, utfordres vi til å gjennomtenke grunnleggende verdier om respekt for de grenser alt liv må ha omkring seg. Barn utfordrer til positiv oppmerksomhet og nærvær, men innenfor trygge og respektfulle grenser.

Ethvert menneske har «en urørlighetssone», sier den danske etikeren Knud E. Løgstrup. Alle er gitt ”en sone rundt sitt liv” som er ukrenkelig. Det gjelder fra det minste barnet til den eldste blant oss, - også Jorda, med vann, luft, planter og dyr. Dette er Guds gode tanke og vilje med sin skapning.

Filosofen Arne Næss sa: ” Du må gå nært, - det er kvalitet i det å gå tett inn på livet; bøye seg ned til mauren, blomsten, stryke vart med handa over den blankskurte bergnabben.”

Likeså å strekke vennlig handa ut til barnet du møter.

Dette handler om umistelige verdier, om medmenneskelighet og nærvær i forhold til alt liv.